

Orfeus Cehennemde Operası Uvertürü

Work Title	Orphée aux enfers
Alternative Title	Opéra bouffe en deux actes ; Opéra féerie en quatre actes
Composer	Offenbach, Jacques
Movements/Sections	2 Acts ; rev. 4 Acts
Year/Date of Composition	1858, rev. 1874
First Performance	1858-10-21 in Paris, Théâtre des Bouffes Parisiens (<i>Opéra bouffe</i> version) 1874-02-07 in Paris, Théâtre de la Gaîté (<i>Opéra féerie</i> version)
First Publication	1858
Librettist	Hector-Jonathan Crémieux (1828-1892) Ludovic Halévy (1834-1908)
Language	French
Composer Time Period	Romantic
Piece Style	Romantic
Instrumentation	Vocal soloists, Chorus, Orchestra

Offenbach yenilik arayan Parislileri çekebilmek için Hector Crémieux (1832-1892)'nün Olimpos Dağı'nda geçen ve Orfeus'u konu alan bir librettosunu bestelemeyi düşündü. XVII. yüzyıl başında İtalyanların, XVIII. yüzyılda da Fransızların parodi olarak işledikleri Orfeus konusu Viyana'da da tutuluyor, hatta Köln'ün ünlü karnavalında bile bu unsur eğlenceli şekilde kullanılıyordu. Offenbach'ın sahneye çıkarmasına izin verilen yalnızca dört kişilik kadro ile Yunan mitolojisinin çok sayıdaki tanrılarını temsil etme güçlüğü aşıyor, Ludovic Halévy'nin de librettoya gizlice yardımıyla 21 Ekim 1858'de oynanan iki perdelik Orfeus az da olsa başarı kazanıyordu. Bu başarı hem son meteliğine kadar harcamış olan besteciye, hem de sahne arkasında bekleyen icra memurlarını sevindiriyordu. Ertesi gün Figaro'da yayımlanan Jules Janin'in eleştirisi "Duyulmamış, parlak, şaşırtıcı, zarif, çekici, olgun, eğlenceli, başarılı, bütünlük gösteren, melodik! Orfeus Operası tartışmasız bu kışın en büyük başarısı olacak; Offenbach ve Crémieux için ün ve para!" cümleleri esere sürekli artan ilginin başlangıcı oluyordu.

III. Napolyon çağının sosyetesini Yunan mitolojisinin tanrıları ile karikatürize eden operette, keman öğretmeni Orfeus, kendisini aldatan Euridice ölünce çok memnun olur; ancak

kamuoyunun baskısıyla cehenneme giderek onu geri getirmek zorunda kalır. Offenbach'ın eğlenceli müziği III. Napolyon'un benzetildiği Jüpiter ile Merkür, Bakus, Diana, Venüs, Küpiton, Minerva gibi mitoloji kahramanlarını ünlü Cancan'ı ve Cehennem Galop'u ile dans ettirir; milli marş Marseillaise ile Jüpiter'e başkaldırıyı başlatır.

Besteciye, önce reddedilen Fransız uyruğuna geçme isteğinin 1860'ta gerçekleşmesine, Jüpiter ve Marseillaise'e karşın eseri beğenen III. Napolyon'un yardımıyla, olanak sağlayan, ertesi yıl da Légion d'Honneur kazandıran Orfeus'un uvertürü önce bir girişi, bir menüeti ve bir tür kanonu kapsamaktaydı. Başarı kazanan eser, 1860'ta Viyana'ya ulaştığı zaman ilk perdede keman öğretmeni Orfeus'un çaldığı solo ve son perdedeki cehennemdeki (ya da simgelediği gibi Paris'te) dans edilen ünlü cancan da Carl Binder tarafından uvertüre eklendi.

Uvertürün canlı girişi, çekici, 6/8'lik ölçüde, oynak ve insanın kanını kaynatan ezgilerle başlar. Klarinetin ilginç solosunu, obuanın hüzünlü ezgisi (Euridice) yalvarır gibi izler. Orkestranın lirik ve düşünceli anlatımında ön plana çıkan yaylı çalgıların menüetini, flütün sivrildiği üfleme çalgılar cevaplar. Arpın zarif geçişiyle ulaşılan, fortissimo yansıyan gürültülü cehennem tasviri sönerken

Orfeus'un keman solosu duyulur. Hüzünlü, lirik, uçucu bu solo ezgiyi orkestra kanon ile geliştirir. Sonda ise yaylılar, flüt ve üçgenin ilginç girişiyle ulaşılan final, bugün bile Paris'in simgesi olan, 2/4'lük ölçüdeki cancan ile son bulur.

– Aktüze İ. Müziği Okumak. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.

Kazım Çapacı

Süre 10'

